

УДК 657:338.48

Антоніна Леонідівна САБАДИРЬОВА

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства,
Одеський національний економічний університет, e-mail: sabadyreva_antonina@mail.ru*

МОДЕЛЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НЕОЕКОНОМІКИ

Сабадирьова, А. Л. Моделювання потенціалу підприємства неоекономіки / Антоніна Леонідівна Сабадирьова // Вісник соціально-економічних досліджень зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2015. – Вип. 1. – № 56. – С. 100–106.

Анотація. У статті розроблено наукові основи моделювання потенціалу підприємства неоекономіки в комплексі з методичним забезпеченням на «виході» системи. Узагальнено теоретичні підходи до формування та оцінки корпоративного потенціалу, заснованого на новій концепції – менеджменті знань в системі стратегічного управління. Уточнено завдання щодо обґрунтування методичного підходу і програмно-цільової моделі потенціалу підприємства неоекономіки, що надані у вигляді сукупності алгоритмів у процесі моделювання. Обґрунтовані об'єкт і предмет модернізації потенціалу в реальній дійсності вищих навчальних закладів. Визначено, що оптимальний потенціал вищих навчальних закладів представляє рішення з імовірністю, що зміна оптимальності за обраним критерієм оптимізації вплине на оптимальність за іншими критеріями. Запропонована «Програма потенціалу вищого навчального закладу», що визначена на основі критерію максимального прибутку. Визначено зміст корпоративного потенціалу вищого навчального закладу за умов активізації формування корпоративного портфелю у стратегії розвитку корпорації. Визначена нова схема комплексної задачі моделювання потенціалу при реалізації реанімаційного пакету реформ (РПР) вищого навчального закладу.

Ключові слова: потенціал підприємства неоекономіки; моделювання потенціалу; модернізація потенціалу; корпоративний потенціал.

Антонина Леонидовна САБАДЫРЁВА

*кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия, Одесский
национальный экономический университет, e-mail: sabadyreva_antonina@mail.ru*

МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ НЕОЭКОНОМИКИ

Сабадырёва, А. Л. Моделирование потенциала предприятия неэкономике / Антонина Леонидовна Сабадырёва // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред. М. И. Зверькова (глав. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2015. – Вып. 1. – № 56. – С. 100–106.

Аннотация. В статье разработаны научные основы моделирования потенциала предприятия неэкономике в комплексе с методическим обеспечением на «выходе» системы. Обобщены теоретические подходы к формированию и оценке корпоративного потенциала, основанного на новой концепции – менеджменте знаний в системе стратегического управления. Уточнены задачи по обоснованию методического подхода и программно-целевой модели потенциала предприятия неэкономике, предоставленные в виде совокупности алгоритмов в процессе моделирования. Обоснованы объект и предмет модернизации потенциала в реальной действительности высших учебных заведений. Определено, что оптимальный потенциал высших учебных заведений представляет решение с вероятностью, что изменение оптимальности по выбранному критерию оптимизации повлияет на оптимальность по другим критериям. Предложена «Программа потенциала вуза», которая определена на основе критерия максимальной прибыли. Определено содержание корпоративного потенциала вуза в условиях активизации формирования корпоративного портфеля в стратегии развития корпорации. Определена новая схема комплексной задачи моделирования потенциала при реализации реанимационного пакета реформ (РПР) высшего учебного заведения.

Ключевые слова: потенциал предприятия неэкономике; моделирование потенциала; модернизация потенциала; корпоративный потенциал.

Antonina SABADYREVA

PhD, Associate Professor, Department of Enterprise Economics, Odessa National Economic University, e-mail: sabadyreva_antonina@mail.ru

MODELING OF ENTERPRISE'S POTENTIAL OF NEOECONOMY

Sabadyreva, A. (2015). Modeling of enterprise's potential of neoeconomy. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Modeluvannia potentsialu pidpriemstva neoeconomiky; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, Issue 1, No. 56, pp. 100–106.

Abstract. *The scientific foundations of modeling of potential of the company in neoeconomy together with methodological support at the «exit» of a system are developed in the article. Theoretical approaches to the formulation and evaluation of corporate potential, based on a new concept – knowledge management system in strategic management are elaborated. The tasks to justify the methodological approach and target-oriented model-building of an enterprise in neoeconomy, granted as a set of algorithms in the simulation, are clarified. Object and subject of upgrading of potential in the reality of higher education are grounded. It is determined that the optimal potential of higher education institutions presents solutions with the probability that the change in the chosen optimality criterion optimization affect the optimality of other criteria. The «Program of the potential of higher education institution» as defined on the basis of the criterion of maximum profit is proposed. The content of corporate potential of higher education institutions in the conditions of intensification of the formation of corporate portfolio in the development strategy of corporation is defined. New scheme of the complex problem of modeling the potential in implementing intensive care reform package (RPR) of the university is identified.*

Keywords: *enterprise potential in neoeconomy; modeling potential; modernization of the potential; corporate potential.*

JEL classification: *R220, I000*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У програмах інноваційного розвитку підприємства необхідні моделі, що забезпечують сприятливі умови життєдіяльності людини в навколишньому середовищі. Інновації пов'язані з рішенням сучасних проблем людства, а їх впровадження визначає перехід до інноваційної економіки з інформаційними технологіями, у якій людина є генератором ідей, джерелом капіталу, змінює традиційну структуру економіки і суб'єктів господарювання. Перехід способу індустріального виробництва до організованого на інформаційних технологіях і інноваціях змінює потенціал підприємства в умовах ринку.

Заміна індустріальних технологій інноваційними являє технологічну, а не структурну проблему і цей процес не варто сприймати як заперечення індустріального сектора економіки. Народження неоекономіки як економічної інфраструктури, характеризується переважанням нематеріальних і зниженням ролі матеріальних активів у сукупному потенціалі організації. У неоекономіці існує глобальна організація знань, що забезпечує їх конкурентоспроможність. Підприємство неоекономіки – реальність в глобальній організаційній системі неоекономіки. Потенціал підприємства неоекономіки має весь ланцюжок виробництва продукції і системного управління бізнес-процесами; характеризує децентралізованість, гнучкість, взаємозалежність компонентів дивізійної організаційної структури. Сучасний університет, як суб'єкт ринкових відносин, створює види діяльності підприємства неоекономіки, складає стратегічні альянси з партнерами заради доступу до корпоративного потенціалу. В бізнес-моделюванні потенціалу підприємства неоекономіки фокусуються на людях, знаннях і взаємозв'язках.

В імплементації Закону України «Про вищу освіту» велика роль відведена інноваціям, без яких неможлива організація навчальних заходів, що покликані готувати нове покоління. Сучасний університет дає симбіоз знання і наукових інновацій з метою інтеграції та кооперації освітніх і наукових структур. Серед пріоритетів сучасного університету відокремлюють модернізацію його потенціалу і формування корпоративного потенціалу. З метою інноваційного розвитку університету впроваджують моделі корпоративного

потенціалу в системах наукового парку і центру інновацій та розвитку. В умовах імплементації Закону України «Про вищу освіту» університет підвищує власний інноваційний потенціал і вибирає критерії вищої освіти на основі досліджень. У потенціалі університету переваги віддаються нематеріальним активам, формування яких істотно впливає на економічну інфраструктуру навчального закладу. Інноваційною моделлю потенціалу університету є корпоративний потенціал підприємства неоекономіки. Практичну цінність набуває моделювання потенціалу і залучення технологічно розвинених корпорацій у процес концентрації капіталу в корпоративному потенціалі підприємства неоекономіки.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Теоретичні підходи до визначення потенціалу викладені в наукових працях С. Г. Струмліна, Л. І. Абалкіна, В. С. Немчинова, В. М. Авдеєнко, В. О. Котлова, А. О. Задоя, Є. В. Попова, Б. Є. Бачевського, Ю. А. Дорошенко, Є. В. Лапіна, І. М. Репіної, А. І. Олексюка, О. С. Федоніна, Н. С. Краснокутської, М. М. Якубовського. У науковій літературі та економічних виданнях наголошується на важливості потенціалу і формування його складових, обґрунтовується зв'язок потенціалу підприємства з економічними категоріями. Економісти дійшли висновку про появу категорії «потенціал» в умовах ринку, яка витлумачена з точки зору потенційних можливостей ресурсів.

Підсумовуючи погляди учених у тлумаченні категорії «потенціал», встановлено, що об'єктивність визначення впливає на методологію формування і оцінки потенціалу суб'єктів господарювання. З теоретичної точки зору визначено, що універсальним виміром елементів потенціалу є ціна або вартість. Потенціал, вважають науковці, доцільно характеризувати не одним, а системою показників [1, с.81; 2, с.562]. Таким чином, відбувається переосмислення і подальший розвиток потенціалу підприємства з точки зору різноманіття підходів до характеристики і оцінки цього багатоаспектного поняття, зміст якого розкривається в системі поглядів і в різних напрямках. Прихильники одного напрямку вважають, що потенціал – це сукупні ресурси, головним чином ті, що пов'язані з виробництвом. Прихильники іншого напрямку розуміють потенціал, як здатність ресурсів досягати поставлених цілей і виконувати завдання, які постають на підприємстві. Потенціал з точки зору цільового підходу використовують в стратегічному управлінні.

Кожна з наведених точок зору підкреслює переваги категорії потенціал, спираючись на наукові розробки. На засадах досвіду поколінь учених необхідно визначити парадигму потенціалу в умовах нової економіки і продовжити розвиток теорії потенціалу. При цьому візьмемо за основу положення економічної теорії. Аналіз різноманітних підходів в теорії потенціалу показав, що проблеми моделювання потенціалу підприємства в новій економіці не вирішені.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інформаційно-технологічний спосіб виробництва – це реальність сучасного світу, в якому знання визнані ресурсами і нематеріальними активами потенціалу підприємства неоекономіки. З точки зору використання ресурсного підходу в нових технологічних укладах виробництва продукції необхідним є моделювання потенціалу підприємства неоекономіки на принципах системного підходу в комплексі з методичним забезпеченням на «виході» системи.

У зв'язку з цим моделювання і оцінка потенціалу підприємства неоекономіки за умов науково-технологічного прогресу є актуальними. Водночас, задача моделювання потенціалу підприємства неоекономіки в умовах інноваційного розвитку суб'єктів господарювання залишається невизначеною.

Постановка завдання. Метою статті є формування схеми комплексної задачі моделювання потенціалу підприємства неоекономіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Моделювання потенціалу підприємства неоекономіки створює організаційні засади стратегічного управління процесом інвестування суб'єктів господарювання. Інвестиції забезпечують конкурентоспроможність потенціалу та інвестиційну діяльність підприємства неоекономіки. Джерелом економічного зростання стає науково-технологічне співробітництво та інформаційні технології в концепції

інформаційного суспільства. Високі технології дозволяють перейти на новітні технологічні рівні виробництва наукомісткої продукції, що визначають пріоритетну роль нематеріальних ресурсів.

Корпоративний потенціал підприємства неоекономіки ґрунтується на новій концепції управління – менеджменті знань в системі ресурсного забезпечення стратегічних планів підприємства неоекономіки. Здійснення самостійних і придбання чужих розробок, моніторинг процесів управління та вдосконалення існуючої системи управління – визначає сутність менеджменту знань, який упереднюється в інтелектуальному капіталі в складі корпоративного потенціалу підприємства неоекономіки. Кількісна оцінка інтелектуального капіталу – це дискусійне питання з теоретичної і практичної точок зору. Інтелектуальний капітал – це знання, що можна перетворити на прибуток і оцінити. Таке широке визначення, на думку більшості фахівців, охоплює будь-які технологічні, управлінські та ринкові новинки, що можуть бути інновацією, тобто приносити додатковий прибуток. У міжнародній практиці компанії складають звіти про ІК «Intellectual Capital Accounts», що готуються і є доповненням до традиційних бухгалтерських звітів [3, с.103, 118]. Інтелектуальний капітал в складі нематеріальних активів підприємства неоекономіки відновлюється в корпоративному потенціалі у відтворювальному процесі виробництва.

Комплексна задача моделювання потенціалу підприємства неоекономіки вирішує два головних завдання. По-перше – це обґрунтування методичного підходу, по-друге – побудова програмно-цільової моделі потенціалу підприємства неоекономіки. Методичний підхід надає сукупність алгоритмів щодо формування потенціалу підприємства неоекономіки при його моделюванні. Програмно-цільова модель потенціалу підприємства неоекономіки демонструє систему стратегічного управління за умови, що знання включають у систему корпоративного потенціалу. В програмно-цільовій моделі потенціалу підприємства неоекономіки визначають стратегічний план потенціалу, стратегію розвитку, стратегічні програми розвитку потенціалу (рис. 1).

Рис. 1. Схема комплексної задачі моделювання потенціалу підприємства неоекономіки

Рішення комплексної задачі моделювання потенціалу підприємства неоекономіки надає можливість визначити новітній процес модернізації вищих навчальних закладів та розвитку корпоративного потенціалу. Теоретична база процесу модернізації потенціалу обґрунтована в монографіях і економічних виданнях, присвячених проблематиці поновлення потенціалу: в концепції формування і оцінки потенціалу підприємства [1, с.16; 4, с.361, 365]; в концепції економічного потенціалу [2, с.147, 522]; у теорії ринкового потенціалу [5, с.41]; в концепції промислового потенціалу [6, с.37]. Таким чином, модернізація потенціалу є самостійним напрямком теорії потенціалу в ринкових умовах. Зокрема, об'єктом модернізації потенціалу вищих навчальних закладів є корпоративна стратегія розвитку, що існує в реальній дійсності. Частина об'єкта, або певний його аспект, досліджується, як предмет модернізації потенціалу, яким є програма потенціалу вищих навчальних закладів. Модернізація перетворює і оновлює потенціал. Ключовим завданням модернізації вищих навчальних закладів є інвестування в освоєння технологічних укладів виробництва знань на засадах принципів корпоративного управління. Проте, інвестиції на Україні мають високу процентну ставку і, за оцінкою Світового банку реконструкції і розвитку, тенденція здійснює негативний вплив на потенціал вищих навчальних закладів. В сучасних економічних умовах модернізацію потенціалу вищих навчальних закладів України виконують на базі власних інвестицій в задачі його оптимізації.

На основі принципів системного підходу «вхід» системи модернізації потенціалу вищих навчальних закладів визначає оптимальний потенціал, що враховує такі положення:

- оптимізація потенціалу визначає оптимальний потенціал альтернативних варіантів;
- оптимальний потенціал характеризується системою показників економічної ефективності;
- оптимальний потенціал – це рішення з імовірністю, що зміна оптимальності за одним критерієм в системі вплине на оптимальність за іншим критерієм.

Таким чином, оптимізація потенціалу, чи трансформація структури, надає оптимальне рішення за обраним критерієм в оптимальному розподілі сукупних можливостей ресурсів вищих навчальних закладів.

Модернізація потенціалу вищих навчальних закладів за умов оптимального розподілу сукупних можливостей ресурсів виконується за допомогою лінійної економічної моделі. У такій моделі визначається «Програма потенціалу вищого навчального закладу» за критерієм максимального прибутку, якщо відомі відсотки за кредит, витрати і активи (табл. 1).

Таблиця 1

Програма потенціалу вищого навчального закладу [7, с.304]

План інвестицій	Прийняті позначення	Відсотки за кредит, %	Витрати, грн.	Активи, грн.	Інвестиції, грн.
Інвестиції в квартал з 1.01	X1	0,02	40 000	500 000	0
Інвестиції в квартал з 1.04	X2	0,02	40 000	300 000	0
Інвестиції в квартал з 1.07	X3	0,02	30 000	200 000	0
Інвестиції в квартал з 1.10	X4	0,02	50 000	190 000	0
Інвестиції на два квартали з 1.01.	X5	0,05	80 000	500 000	0
Інвестиції на два квартали з 1.04.	X6	0,05	70 000	300 000	0
Інвестиції на два квартали з 1.07.	X7	0,05	80 000	200 000	70000
Інвестиції на три квартали з 1.01.	X8	0,08	110 000	500 000	37037
Інвестиції на три квартали з 1.04.	X9	0,08	120 000	300 000	160000
Інвестиції на рік з 1.01.	X10	0,11	160 000	500 000	422 963

Модель використовується в практиці суб'єктів господарської діяльності як задача про оптимальне використання їх ресурсів і визначає планові інвестиції і максимальний прибуток, що вигідно відрізняються від альтернативних варіантів. Інвестиції на рік з 1.01. дорівнюють

422 963 грн. і є ефективними в процесі модернізації потенціалу вищого навчального закладу. «Програма потенціалу вищого навчального закладу» надає оптимальний розподіл інвестицій з метою забезпечення максимального прибутку у вартості потенціалу.

Корпоративні структури інвестують потенціал суб'єктів господарської діяльності при дотриманні корпоративних інтересів на базі делегування повноважень учасників корпорації органам корпоративного управління з метою створення корпоративного потенціалу. Зокрема, корпоративний потенціал вищого навчального закладу визначають сукупні якості системи можливостей корпоративних ресурсів і корпоративного управління з урахуванням впливу зовнішнього середовища. Оцінку корпоративного потенціалу виконують в стратегії розвитку потенціалу вищого навчального закладу на основі показників діяльності корпорації. Головна мета стратегії розвитку потенціалу вищого навчального закладу визначає активізацію рушійних сил створення корпоративного портфелю. Сьогодні в сучасній науці сформульовані чотири рушійні сили. По-перше, знання як інтелектуальний капітал, що став стратегічним чинником, але оскільки знання застарівають, важливим є не те, що ти знаєш, а те, як швидко ти вмієш навчатися. По-друге, зміни: безперервні, швидкі й складні зміни підсилюють невизначеність і скорочують період прийнятої прогнозованості. По-третє, глобалізація в науково-технічних розробках, технологіях, виробництві, торгівлі, фінансах, комунікаціях, інформації, яка спричинила розкриття економік, глобальну гіперконкуренцію та суттєве посилення взаємозв'язків у бізнесі. По-четверте, інформаційні технології [8, с.12]. Ці рушійні сили формують організаційну структуру потенціалу вищого навчального закладу в стратегії розвитку і корпоративному портфелі. Стратегія розвитку потенціалу вищого навчального закладу створює правила прийняття рішень, які забезпечують його конкурентоспроможність і розвиток.

Науково-технологічний прогрес робить істотний, а часом і вирішальний вплив на організацію корпоративного потенціалу вищого навчального закладу, змінює організаційні умови для реалізації процесу нагромадження знань в моделях неоекономіки. Комплексний підхід в моделюванні потенціалу вищого навчального закладу дає низку рішень комплексної задачі, що визначена головною ціллю наступної статті. Методичне забезпечення потенціалу вищого навчального закладу формується в режимі впровадження інноваційних технологій та інформаційного механізму трансферу знань від науки і освіти до процесів виробництва з урахуванням системи розподілу в національній економіці.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, у статті запропоновано комплексну задачу моделювання потенціалу підприємства неоекономіки. В процесі моделювання визначається «Програма потенціалу вищого навчального закладу» за критерієм максимального прибутку в стратегічних альянсах з суб'єктами ринкових відносин.

Перспективи подальших розробок організаційних аспектів потенціалу підприємства неоекономіки висвітлюються у формуванні взаємозалежних, гнучких і децентралізованих систем і дивізійних структур. У моделях неоекономіки пріоритетними є люди і знання в організації потенціалу підприємства, що заснована на нематеріальних ресурсах в умовах науково-технічної революції. Механізми неоекономіки ставлять на порядок денний нову концепцію організації потенціалу підприємства, що надасть можливість удосконалювати інструменти стратегічного управління в умовах глобального ринку.

Концентрація капіталу змінює організацію потенціалу вищого навчального закладу і, тому, її проблемно-цільова модель надає нову систему стратегічного управління. Результат, отриманий в «Програмі потенціалу вищого навчального закладу», націлює на модернізацію потенціалу при залученні інвестицій.

Запустити механізм концентрації капіталу в корпораціях і вищих навчальних закладах можливо за умови інвестицій і забезпечення конкурентоспроможності потенціалу з метою зниження витрат на одиницю ефекту. Рішення комплексної задачі моделювання потенціалу підприємства неоекономіки визначає ефект у модернізації вищих навчальних закладів на базі корпоративного потенціалу. Зі свого боку, процес модернізації вищих навчальних закладів

починається зі структурних перетворень їх потенціалу в стратегії реструктуризації і сприяє впровадженню реанімаційного пакету реформ (РПР).

Література

1. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
2. Экономический потенциал административных и производственных систем: монография / [Под общей ред. О. Ф. Балацкого]. – Сумы: Университетская книга, 2006. – 973 с.
3. Федулова Л. І. Економіка знань: підруч. / Л. І. Федулова – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 600 с.
4. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблодська, О. О. Решетняк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
5. Попов Е. В. Рыночный потенциал предприятия: монография / Е. В. Попов. – М.: Экономика, 2002. – 559 с.
6. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій: монографія / [За ред. Ю. В. Кіндзерського]. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України. – К., 2007. – 408 с.
7. Сабадирьова А. Л. Програма розвитку потенціалу підприємства неоекономіки / А. Л. Сабадирьова, В. М. Шинкаренко // Економіка підприємства: теорія і практика: зб. матер. міжнар. конф. – К.: КНЕУ, 2014. – 377 с.
8. Стратегія підприємства: адаптація організації до впливу світових суспільно-економічних процесів: монографія / [А. П. Наливайко, Т. І. Решетняк, Н. М. Євдокимова та ін.; за ред. А. П. Наливайка]. – К.: КНЕУ, 2013. – 454 с.

References

1. Fedonin, O. I., Repina, I. M., Oleksiuk, O. I. (2004), «The potential of the company: development and evaluation» [Potentsial pidprijemstva: formuvannia ta otsinka], KNEU, Kyiv, 316 p. (ukr)
2. Balatskiy, O. F. (2006), *Economic capacity of the administrative and production systems: monography* [Ekonomicheskii potentsyal administrativnykh i proizvodstvennykh system: monografiya], ITD University book, Sumy, 973 p. (rus)
3. Fedulova, L. I. (2009), *Knowledge economy* [Ekonomika znan], National academy of sciences of Ukraine, Kyiv, 600 p. (ukr)
4. Bachevskiy, B. E., Zablodska, I. V., Reshetnyak, O. O. (2009), *Potential and development of the company* [Potentsial i rozvytok pidprijemstva], Center of educational literature, Kyiv, 400 p. (ukr)
5. Popov, E. V. (2002), *Market potential of the company: monography* [Rynochnyy potentsyal predpriyatiya: monografiya], ZAO Publisher Economy, Moscow, 559 p. (rus)
6. Kindzersky, Y. V. (2007) *The industrial potential of Ukraine: problems and prospects of structure-innovative transformations: monography* [Promyslovyi potentsial Ukrainy: problemy ta perspektyvy strukturno-innovatsiinykh transformatsii], National academy of sciences of Ukraine, Kyiv, 408 p. (ukr)
7. Sabadyrova, A. L., Shinkarenko, V. M. (2014), «Program of the company's potential development in neoeconomy» [Prohrama rozvytku potentsialu pidprijemstva neoekonomiky], *Economy of the enterprise: theory and practice: collection of materials intern. conf.*, KNEU, Kyiv, 377 p. (ukr)
8. Nalyvayko, A. P., Reshetnyak, T. I., Yevdokimova, N. M. and others (2013). Ed. A. P. Nalyvayko. *Business strategy: adapation of organizations to the influence of global socio-economic processes: monography* [Stratehiia pidprijemstva: adaptatsiia organizatsii do vplyvu svitovykh suspilno-ekonomichnykh protsesiv: monohrafiia], KNEU, Kyiv, 454 p. (ukr)

Стаття надійшла до редакції 12.02.2015.